

Logistika xizmatlarini tashkil etishning turlari va afzalliklari.

Muxamedova Laylo

Millat umidi universiteti

Biznes boshqaruvi fakulteti, BA-203 guruh talabasi.

Anotatsiya. Ushbu tezisda logistika xizmatlarini tashkil etishning asosiy turlari va ularning korxonada faoliyatidagi ahamiyati ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Zamonaviy iqtisodiyot sharoitida logistika tizimi korxonada samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Tadqiqot davomida ichki logistika, tashqi logistika, 3PL va 4PL logistika xizmatlari o'rganildi. Shuningdek, logistika xizmatlarini samarali tashkil etish orqali xarajatlarni optimallashtirish, yetkazib berish muddatlarini qisqartirish va xizmat sifatini oshirish imkoniyatlari yoritildi. Tadqiqot natijalari logistika tizimini to'g'ri tashkil etish korxonada raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qilishini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: Logistika, logistika xizmatlari, ichki logistika, tashqi logistika, 3PL, 4PL, transport logistikasi, ombor tizimi, samaradorlik, raqobatbardoshlik.

Аннотация. В данной работе проводится научный анализ видов организации логистических услуг и их значения в деятельности предприятий. В условиях современной экономики логистика является важным фактором повышения эффективности предприятия. В исследовании рассмотрены внутренние и внешние логистические системы, а также модели 3PL и 4PL. Кроме того, показано, что эффективная организация логистических услуг способствует оптимизации затрат, сокращению сроков доставки и повышению качества обслуживания. Результаты исследования подтверждают, что правильная организация логистики повышает конкурентоспособность предприятия.

Ключевые слова. Логистика, логистические услуги, внутренняя логистика, внешняя логистика, 3PL, 4PL, транспортная логистика, складская система, эффективность, конкурентоспособность.

Annotation. This thesis provides a scientific analysis of the types of logistics service organization and their importance in enterprise activities. In modern economic conditions, logistics plays a key role in improving business efficiency. The study examines internal logistics, external logistics, as well as 3PL and 4PL models. Furthermore, it highlights that effective logistics organization helps optimize costs, reduce delivery time, and improve service quality. The findings show that proper logistics management enhances the competitiveness of enterprises.

Keywords. Logistics, logistics services, internal logistics, external logistics, 3PL, 4PL, transport logistics, warehouse system, efficiency, competitiveness.

Kirish.

Hozir kunda logistika xizmatlari korxonalar faoliyatining ajralmas qismiga aylangan. Logistika mahsulotni ishlab chiqarishdan boshlab iste'molchiga yetkazib berishgacha bo'lgan barcha jarayonlarni qamrab oladi. Shu sababli logistika tizimini

samarali tashkil etish korxonalar uchun strategik ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy bozor sharoitida raqobat kuchayib borayotganligi sabali korxonalar logistika jarayonlarini optimallashtirish orqali xarajatlarni kamaytirish va xizmat sifatini oshirishga intilmoqda. Ayniqsa, globalizatsiya va elektron tijoratning rivojlanishi logistika xizmatlariga bo'lgan talabni keskin oshirdi.

Tahlil va muhokama.

Logistika xizmatlarini tashkil etish zamonaviy korxonalarining samarali faoliyat yuritishida muhim omil hisoblanadi. Logistika tizimi mahsulot oqimini boshqarish, resurslarni taqsimlash va mijozlarga xizmat ko'rsatish jarayonlarini o'z ichiga oladi [1]. Logistika xizmatlari bir necha asosiy turlarga bo'linadi. Avvalo, ichki logistika korxonada ichidagi barcha operatsion jarayonlarni qamrab oladi. Bu jarayonga xom ashyo qabul qilish, omborlash, ishlab chiqarish liniyalarini ta'minlash va tayyor mahsulotni saqlash kiradi. Ichki logistika samaradorligi ishlab chiqarish uzluksizligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega [2]. Tashqi logistika esa mahsulotlarni ishlab chiqaruvchidan iste'molchiga yetkazib berish bilan bog'liq jarayonlarni o'z ichiga oladi. Bu jarayonda transport turlarini to'g'ri tanlash, yetkazib berish marshrutlarini optimallashtirish va vaqtni boshqarish muhim hisoblanadi. Tashqi logistika tizimi samaradorligi mijozlar qoniqishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi [4].

So'nggi yillarda logistika xizmatlarini tashqi tashkilotlarga topshirish amaliyoti keng tarqalmoqda. Bu 3PL (Third Party Logistics) modeli orqali amalga oshiriladi. Ushbu modelda korxonalar logistika jarayonlarini professional kompaniyalarga topshiradi va natijada xarajatlarni kamaytirish hamda xizmat sifatini oshirish imkoniyatiga ega bo'ladi [5]. Bundan tashqari, 4PL logistika modeli logistika jarayonlarini strategik darajada boshqarishga qaratilgan bo'lib, bunda barcha logistika faoliyati yagona tizim orqali integratsiyalashgan holda boshqariladi. Ushbu model korxonalariga logistika jarayonlarini to'liq optimallashtirish imkonini beradi [3]. Logistika xizmatlarini samarali tashkil etish bir qator muhim afzalliklarni ta'minlaydi. Jumladan, xarajatlarni kamaytirish, yetkazib berish tezligini oshirish, xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilash va resurslardan samarali foydalanish imkoniyati yaratiladi [6]. Shu bilan birga, logistika tizimi samaradorligi korxonaning umumiy rentabelligi va raqobatbardoshligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi [7]. Zamonaviy texnologiyalar logistika tizimining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Sun'iy intellekt yordamida talabni prognozlash, IoT texnologiyalari orqali mahsulot harakatini kuzatish va GPS tizimlari yordamida transport jarayonlarini nazorat qilish imkoniyati mavjud. Bu esa logistika jarayonlarini yanada tezkor va samarali boshqarishga yordam beradi [3].

Xulosa.

Logistika xizmatlarini tashkil etish zamonaviy korxonalarining samarali faoliyat yuritishida muhim omil hisoblanadi. Logistika tizimi mahsulot oqimini boshqarish, resurslarni taqsimlash va mijozlarga xizmat ko'rsatish jarayonlarini o'z ichiga oladi [1]. Logistika xizmatlari bir necha asosiy turlarga bo'linadi. Avvalo, ichki logistika korxonada ichidagi barcha operatsion jarayonlarni qamrab oladi. Bu jarayonga xom ashyo qabul qilish, omborlash, ishlab chiqarish liniyalarini ta'minlash va tayyor mahsulotni saqlash kiradi. Ichki logistika samaradorligi ishlab chiqarish uzluksizligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega [2]. Tashqi logistika esa mahsulotlarni ishlab

chiqaruvchidan iste'molchiga yetkazib berish bilan bog'liq jarayonlarni o'z ichiga oladi. Bu jarayonda transport turlarini to'g'ri tanlash, yetkazib berish marshrutlarini optimallashtirish va vaqtni boshqarish muhim hisoblanadi. Tashqi logistika tizimi samaradorligi mijozlar qoniqishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi [4]. So'nggi yillarda logistika xizmatlarini tashqi tashkilotlarga topshirish amaliyoti keng tarqalmoqda. Bu 3PL (Third Party Logistics) modeli orqali amalga oshiriladi. Ushbu modelda korxonalar logistika jarayonlarini professional kompaniyalarga topshiradi va natijada xarajatlarni kamaytirish hamda xizmat sifatini oshirish imkoniyatiga ega bo'ladi [5]. Bundan tashqari, 4PL logistika modeli logistika jarayonlarini strategik darajada boshqarishga qaratilgan bo'lib, bunda barcha logistika faoliyati yagona tizim orqali integratsiyalashgan holda boshqariladi. Ushbu model korxonalariga logistika jarayonlarini to'liq optimallashtirish imkonini beradi [3]. Logistika xizmatlarini samarali tashkil etish bir qator muhim afzalliklarni ta'minlaydi. Jumladan, xarajatlarni kamaytirish, yetkazib berish tezligini oshirish, xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilash va resurslardan samarali foydalanish imkoniyati yaratiladi [6]. Shu bilan birga, logistika tizimi samaradorligi korxonaning umumiy rentabelligi va raqobatbardoshligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi [7]. Zamonaviy texnologiyalar logistika tizimining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Sun'iy intellekt yordamida talabni prognozlash, IoT texnologiyalari orqali mahsulot harakatini kuzatish va GPS tizimlari yordamida transport jarayonlarini nazorat qilish imkoniyati mavjud. Bu esa logistika jarayonlarini yanada tezkor va samarali boshqarishga yordam beradi [3].

Foydalanilgan adabiyotlar.

- [1] Christopher M. Logistics & Supply Chain Management. Pearson, 2016.
- [2] Chopra S., Meindl P. Supply Chain Management. Pearson, 2019.
- [3] Ivanov D., Dolgui A. Digital Supply Chain Management. Springer, 2020.
- [4] Ballou R. Business Logistics Management. Pearson, 2007.
- [5] Wisner J. Principles of Supply Chain Management. Cengage, 2016.
- [6] Hugos M. Essentials of Supply Chain Management. Wiley, 2018.
- [7] Lambert D. Supply Chain Management. McGraw-Hill, 2000.